

Handläggare:
Joakim Olsson
08 508 19 207

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2018-10-18

Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande – promemoria från Mottagandeutredningen

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av promemorian Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande från Mottagandeutredningen.

Kerstin Sandström
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Den statliga Mottagandeutredningens betänkande om ett mer sammanhållet system för mottagande av asylsökande och nyanlända behandlades av stadsdelsnämnden 23 augusti i år. En kompletterande promemoria föreslår nu att reglerna för eget boende reformeras så att en asylsökande kan mista sin dagersättning om man bosätter sig i en socialt och ekonomiskt utsatt kommun eller del av en kommun.

Förvaltningen ser fördelar med förslaget men befarar även att det utifrån ett socialtjänstperspektiv uppstår problem. Om – som utredningen räknar med – mer än hälften av asylsökande kommer att välja eget boende även om man blir av med dagersättningen så kommer både biståndskostnader och arbetsbörda att öka för kommunerna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen beställare – äldreomsorg, funktionsnedsättning, individ och familj inklusive socialpsykiatri.

Bakgrund

Den statliga Mottagandeutredningen lämnade tidigare betänkandet Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22). Betänkandet har remissbehandlats nationellt och Farsta stadsdelsnämnd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 23 augusti i år.

Mottagandeutredningen har nu lämnat en kompletterande promemoria. Den handlar om att reformera reglerna gällande bosättning för de asylsökande som väljer att bosätta sig på egen hand (eget boende, EBO) och inte i någon av Migrationsverkets anläggningar (anläggningsboende, ABO).

Även promemorian har remitterats till en rad kommuner och andra myndigheter, däribland Stockholm. Kommunstyrelsen har skickat den på underremiss till ett antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 26 oktober.

Remissen i sammanfattning

Under lång tid har kommunföreträdare och andra pekat på de negativa konsekvenser som det får för vissa kommuner att asylsökande har möjlighet att lösa sin bosituation på egen hand. Skälet är att många asylsökande flyttar till kommuner med socialt och ekonomiskt utsatta områden vilket förstärker de problem som redan existerar. Det är ofta omfattande problem med trångboddhet, ökad segregation och även dåliga förutsättningar att planera skol- och förskoleverksamheten för kommunen. Att bosätta sig i en sådan kommun har också en tendens att försvåra etablerings- och integrationsprocessen för den asylsökande.

Utredningen redovisar i promemorian två alternativa förslag till förändringar av regelverket när det gäller asylsökande som väljer att inte bo på någon av Migrationsverkets anläggningar.

Båda förslagen innebär att den asylsökande förlorar rätten till dagersättning om hen ordnar eget boende i en kommun som är ekonomiskt och socialt utsatt. I det ena förslaget, som också är utredningens huvudförslag, ska Migrationsverket göra en så kallad social prövning när den asylsökande lämnar in en ansökan

om att få bosätta sig i en kommun eller en del av en kommun som klassats av Migrationsverket som socialt och ekonomiskt utsatt. Regeringen ska ställa upp kriterier och krav som Migrationsverket ska utgå från i sin sociala prövning.

Den sociala prövningen och möjlighet att inte bevilja dagersättning till de asylsökande som ordnar eget boende i utsatta kommuner ska förhindra vidare negativ utveckling av redan utsatta kommuner, där sociala konsekvenser redan har lett till sociala problem för både enskilda och samhället.

I det andra förslaget har ett antal kommuner eller bostadsområden i dessa kommuner klassats och valts ut som socialt och ekonomiskt utsatta av staten. Om den asylsökande flyttar till någon av dessa kommuner eller kommundelar innebär det per automatik att ersättning inte kommer att betalas ut.

Förslagen är enligt utredningens konsekvensanalys förenliga med EU-rätten. När det gäller kostnader kommer det att bli en ökad kostnad för Migrationsverket om fler väljer anläggningsboende.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är medveten om att det uppstår en rad problem och svårigheter när asylsökande och nyanlända väljer att bosätta sig på egen hand istället för på Migrationsverkets anläggningar. Det gör att det finns skäl att genomföra förändringar för att försöka komma tillrätta med dessa problem.

Det är uppenbart att om fler asylsökande väljer anläggningsboende förstärks möjligheterna i de socialt och ekonomiskt utsatta områdena att aktivt arbeta med de problem som finns där. Det ökar också möjligheterna till ett stabilare boende som ger en bättre start på asylsökandes och nyanländas etableringsprocess.

Förvaltningen anser även att ett ökat anläggningsboende bland asylsökande skulle bidra till att alla Sveriges 290 kommuner tar en större del av ansvaret för ett hållbart mottagande, genom de anläggningsboenden som planeras runt om i landet. Genom att ta tillvara hela Sveriges kapacitet och kompetens ges asylsökande även en mer stabil möjlighet till etablering i ett redan förberett välkomnande och en planerad introduktion.

Förvaltningen kan även se att förslagen riskerar att föra med sig vissa negativa konsekvenser om man ser det utifrån ett socialtjänstperspektiv. Utredningens konsekvensanalys räknar med att cirka 40 procent av de asylsökande som skulle få sin dagersättning indragen skulle välja att flytta tillbaka till Migrationsverkets boenden. Merparten beräknas alltså bo kvar i eget ordnat boende trots indragen dagersättning. Detta leder till att Migrationsverket måste utöka sitt bestånd av boenden, men samtidigt att Migrationsverkets utgifter för dagersättning till asylsökande kommer att minska.

Där slutar tyvärr analysen, utan att problematisera vidare över var kostnaden istället hamnar när det gäller uppehälle för de asylsökande som fortsatt väljer eget boende. Det är rimligt att anta att majoriteten av personerna som flyttar in i kommunen och får avslag på dagersättning istället kommer att vända sig till kommunen för uppehälle och boende.

En konsekvens av förslaget kommer därmed att bli en höjd kostnad för kommunernas socialtjänst, både i tillfälligt akut bistånd och i personalkostnad. Det yttersta ansvaret för individen, enligt socialtjänstlagen, faller ju på kommunen och inte på Migrationsverket som avslår ansökan om dagersättning. Kommunerna får även en ökad arbetsbörda när det gäller att ta emot akuta ansökningar om bistånd, utreda och handlägga dessa och motivera asylsökande att åter vända sig till Migrationsverket och deras boenden.

Det är också viktigt att betänka att detta problem inte läggs över på kommuner generellt utan på de kommuner som har klassats som socialt och ekonomiskt utsatta.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Promemoria Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande